

זה הדדדד

زوهديرك ZO HADEREKH

גיליון 28, 20 ביולי 2016

כחלון בשירות ההון

כחלון לאוצר ניצחון בשבילי!

כרזת בחירות של מפלגת "כולנו"

חמש שנים למחאה וממשלת הימין לא למדה דבר: נאמנה לדרכה הניאו-ליברלית

בראשית הייתה "הדלפה": שר האוצר משה כחלון "רוצה להוריד מסים". לאחר מכן נמסרו פרטים: הורדת מס החברות, הורדות במס הכנסה ואף קיצוץ דרסטי במס שמשלמות חברות הייטק שהכנסותיהן השנתיות גבוהות מ-10 מיליארד שקל – אלה ישלמו מס חברות של 6% בלבד. מדובר בחברות ספורות שכולן בבעלות אמריקאית. חברות שסך ההכנסות שלהן בשנה נמוך מ-10 מיליארד שקל – וגבוה מסכום מסוים, שטרם נקבע – ישלמו מס חברות של 12%.

באוצר סבורים שאובדן ההכנסות למדינה יסתכם בכ-200 מיליון שקל לשנה. אבל יש המעריכים זאת במיליארדים רבים. מכון ון ליר פרסם לפני כחודש בדיקה שהראתה שמכל הפחתה במס החברות, העשירון העליון מרוויח פי 2.5 מכל שאר העשירונים גם יחד. צעדיו של שר האוצר הנוכחי מזכירים את צעדיו של שר האוצר הקודם, יאיר ("איפה הכסף?") לפיד, שמזכירים את צעדיו של שר האוצר אחר, ראש ממשלה בעבר ובהווה ומי

שהגדיר את עצמו באחת הממשלות כ"שר-אוצר-על" – בנימין נתניהו.

לכאורה, התפנית במדיניות המס של כחלון ("להיטיב עם האזרחים") מובנת. הוא כבר נכשל בדיוור; סירב להתערב במסירת הגז למונופולים מקומיים וזרים; אינו עוסק כלל ברווחי העתק של תעשיינים, בנקאים וקבלנים; נותן יד להרס השידור הציבורי ועוד. לכן, אין מנוס, מלנסות דבר מה נוסף. כדרך שגרה, את הורדות המסים עוטפים ב"תיאוריה כלכלית" ובאידיאולוגיה ניאו-ליברלית: טוענים שהורדתם מאיצה את הצמיחה, משפרת את התחרותיות של המגזר העסקי, מגדילה את התמריצים לעבוד וליזום, מונעת מהחברות "לברוח", וגם מונעת מהממשלה לנפח ללא צורך את התקציב שלה בעתיד.

אבל האם צעדים אלה בכוחם "להאיץ את הצמיחה" או שהם מיועדים לסייע לבעלי ההון? אין זה סוד שבמס הרגרסיבי מכולם: מס ערך מוסף, לא נוגעים. האוצר אף מתנגד להורדת המע"מ בענפים מסוימים (כפי שנעשה במדינות קפיטליסטיות רבות) כגון תרופות, ספרי לימוד, דירות לזוגות צעירים, מזון... ובמה מקצצים? במס החברות (שהוא נמוך ממילא) ובמס ההכנסה של בעלי השכר הגבוה. ועוד לא דיברנו על "עודפי התקציב" (של השנה שעברה, כ-14 מיליארד שקל) ועל "עודפי הגבייה" (של השנה חולפת, כ-6 מיליארד שקל נוספים).

"המס הכי רשע זה מע"מ. המס הכי צודק זה מס עיזבון", אמר השר כחלון רק לפני ארבעה חודשים. אם כך, מדוע לא מתכוון כחלון להפחית שוב את המע"מ? הרי גם את מס החברות הוא כבר הפחית, ובכל זאת הוא מתכוון להפחית אותו שוב, למרות שמי שירוויח מכך הם בעלי ההון, שמקור הכנסתם העיקרי הוא דיבידנדים מחברות שבבעלותם ובשליטתם. אז איפה נעלם "השר החברתי"? הוא לא נעלם. כחלון מעולם לא היה "חברתי". אלה עמדות ניאו-ליברליות כושלות, הרואות את הכלכלה מנקודת המבט של בעלי ההון. בדבר אחד צדק כחלון. סיסמת הבחירות שלו הייתה "כחלון לאוצר, ניצחון בשבילי". יצחק תשובה בהחלט מסכים.

מצפן מוסרי א'

"התחברות אל גויה הוא דבר חמור מאוד, אלא שהוא הותר במלחמה, מתוך התחשבות בקשיי הלוחמים".
(אייל קרים, הרב הצבאי הראשי, האתר כיפה, 2003)

מצפן מוסרי ב'

"מחבלים מתאבדים שנפצעו יש להרוג".
(אייל קרים, הרב הצבאי הראשי, האתר כיפה, 2003)

הכל נשאר במשפחה

"האם השימוש בטלפון החכם שלך טוב לבריאות, בטוח ומועיל לנפש ולגוף? אני מתערב שאתם לא צריכים לחפש ב"גוגל סקולר" בשביל לענות מיד ב"לא" מהדהד. אבל באתר 'וואלה' נכתב 'כך הסמארטפון יכול להועיל לילדים עם הפרעת קשב', מפתה ההפניה לכתבה. כותרת הכתבה עצמה קוראת 'הילד רוצה סמארטפון? לא בטוח שכדאי לכם לסרב'. בכתבה קישור לדרך פרסומי של חברת פלאפון, המציע לרכוש 'סמארטפונים עם מסך ענק'. למעשה, הכתבה כולה היא פרסומת סמויה אחת גדולה לחברת 'פלאפון'. זה לא סתם פרסום סמוי, אלא פרסום סמוי בתוך המשפחה: אתר 'וואלה' וחברת פלאפון נשלטים שניהם בידי חברת בזק שבבעלות [חברו של ביבי] שאול אלוביץ'".
(שוקי טאויסיג, "העין השביעית", 3.7)

מסעות נפוליאון בנפרטה

"יש לו חשיבות גדולה מאוד למסע הזה גם מבחינה מדינית, כלכלית, ביטחונית ואני שמח שישראל חוזרת לאפריקה בגדול. אנחנו פותחים את אפריקה לישראל שוב... כל אפריקה מתרגשת מהביקור. גם אני מתרגש".
(ראש הממשלה בנימין נתניהו, 5.7)

המחנה הוא ציוני אבל בהחלט לא דמוקרטי / א'

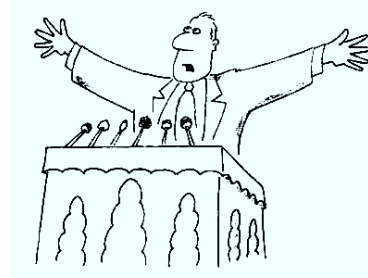
"אחרי הסערה שהתעוררה באולם המליאה של הכנסת בעקבות דבריה של ח"כ חנין זועבי, פנה ח"כ איתן כבל (המחנה הציוני) לחברי הכנסת בבקשה להחרים את הישיבות איתה. כבל מסביר לחברי הכנסת כי הסערה סביב זועבי רק מחזקת אותה, ולכן הוא קורא להם להיעדר מהישיבות בהן היא משתתפת. גם ח"כ יואב קיש (הליכוד) קיים שיחות עם ראשי סיעות בניסיון לבדוק אפשרות להחרים את הדיונים עם זועבי. בסיעת יש עתיד הוחלט היום שהם אכן ייצאו ממליאת הכנסת בכל פעם שזועבי תעלה לדוכן הנואמים".
(חדשות ערוץ 2, 4.7)

המחנה הוא ציוני אבל בהחלט לא דמוקרטי / ב'

"יו"ר האופוזיציה יצחק הרצוג קרא לערוץ הכנסת להחרים את נאומיה של ח"כ חנין זועבי ולא לשדרם. בראיון הוא אמר כי הוא מגבה את יוזמתו של חבר מפלגתו, איתן כבל, שקרא לחברי הכנסת לנטוש את המליאה במהלך נאומיה הבאים של זועבי. 'הייתי ממליץ לערוץ הכנסת לא לשדר את הנאום שלה ברמה העקרונית'".
(הארץ, 5.7)

סגן שר לכולם

"מעולם לא היה עם פלסטיני. תגיד לי בבקשה [ח"כ דב חנין] - איזה חג, איזה מנהיגים, איזה משוררים יש לכם הפלסטיני? תגיד לי, מה התרבות שלהם?".
(אלי בן דהן, סגן שר הביטחון, בדיון במליאת הכנסת, 6.7)

דברים בשם אומרם**לא מעט מדי ולא מאוחר מדי**

"המקום היחיד שבו עדיין מתקיים שמאל שלא נכנע למשטר האגו הוא המפלגה הקומוניסטית, השומרת על גחלת ההיגיון הפוליטי: החברים מתכנסים לישיבות שבועיות ומחויבים לקשר עם ההנהגה מחד גיסא, ועם האוהדים מאידך גיסא. וזה מעט מדי".
(יצחק לאור, "הארץ", 5.7)

כיכר בירושלים על שם מפריחי השממה... בעזה

ועדת השמות של עיריית ירושלים קיבלה פה אחד את המלצתה של יו"ר הוועדה, סגנית ראש העיר יעל ענתבי, לקרוא כיכר בירושלים ע"ש גוש קטיף. כיכר גוש קטיף תהיה בסמוך למוזיאון גוש קטיף ברחוב שערי צדק 5 בירושלים, ויקבל את פני הבאים למוזיאון גוש קטיף המנציח את ההיסטוריה היהודית בגוש קטיף וחבל עזה. קריאת הכיכר ע"ש גוש קטיף מבקשת לייצר תודעת זיכרון, שימור והצדעה למפעל ההתיישבות היהודית בחבל עזה. סגנית ראש העיר יעל ענתבי מסרה כי 'חשוב מאד להנציח את מפעל ההתיישבות הגדול שהפך מגן פורח לשממה וכן לזכור את מכלול התהליכים שהביאו לחורבן הגוש'.
(הודעת דובר עיריית ירושלים, 21.6)

אלשיך נכנע לשליסל

רוני אלשיך מוכיח שוב כי הוא מפכ"ל עם אג'נדה ותפיסת עולם מגובשת. מאז כניסתו לתפקיד הוא הספיק לזלזל - בהתבטאויות ובמעשים - בנשים המתלוננות מינית; בההיר שאבל של הורים שכולים פלסטינים נחות מזה של יהודים; הראה כי זכות הציבור לדעת לא מעניינת אותו כהוא זה, ועוד שלל דוגמאות לתפיסה שספג כשגדל בקרית ארבע.

ההחלטה שלא לקיים את מצעד הגאווה ברחוב הראשי של באר שבע בתירוץ של "איומים ביטחוניים" היא עוד נקודת שפל בכהונתו כמפכ"ל. אמנם ההחלטה הייתה של משטרת באר שבע ואושרה באופן מביש בידי בג"צ, אך האחראי הו אלשיך.

ככיר השב"כ והמיועד להיות מפקדו הבא - המתנחל הגיבור מכוכב השחר - לא יכול להתמודד עם התרעות ביטחוניות על מספר פנאטים הומופובים שרוצים לפגוע בצועדים הגאים? המשטרה שמאבטחת את מצעד הדגלים במזרח ירושלים, בו קוראים "מוות לערבים", לא מסוגלת לאבטח צעדה של ציבור הדורש את זכויותו האזרחיות?

במשטרה של אלשיך, פנאטים לאומניים, שוביניסטים והומופובים הם אלה הקובעים את הטון. ישי שליסל שרצח את שירה בנקי במצעד הגאווה בירושלים - ניצח שוב.

נמרוד פלשנברג

ארדואן תובע מארה"ב את הסגרת ראשי התנועה, אותה הגדיר כתנועת טרור. תנועתו של גולן פעילה בטורקיה ובכמאה ארצות נוספות זה שנים רבות, בעיקר בתחומי החינוך.

בטורקיה יש לתנועה מאות אלפי תומכים בתקשורת, בעסקים, במשטרה ובמערכת המשפט. ארדואן וגולן שיתפו פעולה בהפחתת השפעת הצבא על הפוליטיקה. אנשי גולן היו פעילים במשפטי הראווה "ארגניקון" נגד בכירים בצבא שנטען שפעלו כארגון סתר בנכבי המדינה. מ-2012 נוצר קרע בין ארדואן לגולן לאחר שאנשי גולן חשפו רשתות שחיתות בסביבה של מפלגת השלטון ומשפחת ארדואן. בתגובה איים ארדואן בסגירת רשתות בתי הספר של גולן. ארדואן, החותר לשנות את החוקה ולהעביר את טורקיה למשטר נשיאותי אוטוריטרי, מנצל כנראה את ניסיון ההפיכה להידוק אחיזתו במדינה ובחברה. ייתכן שינסה גם ללכת לבחירות נוספות בקרוב כדי להשיג את הרוב הדרוש לשינוי החוקה. כבר ביום שאחרי ההפיכה הודיע ארדואן על פיטוריהם של 2745 שופטים ומעצרים והיזק את שליטתו במערכת המשפט.

עם זאת, הקונפליקט עם הצבא יפגע ביכולת טורקיה להרחיב את פעולתה בסוריה או בעיראק וגם יקשה על המשך הלחימה בכורדים במזרח המדינה. הגברת הדיכוי הפנימי תקשה על טורקיה ביחסיה עם המערב, הזקוק לה אך נרתע ממשטרה. המתחים הפנימיים, המלחמה בכורדים ופעולות דאע"ש מערערים גם את היציבות הכלכלית של טורקיה.

בחטות ההפיכה הכושלת:

ארדואן מתחזק

מפלגת הצדק והפיתוח שבשלטון גרועה לא פחות מהקצינים שניסו לבצע הפיכה

מאת אבישי ארליך

מאז ימי אטאטורק, רואה הצבא הטורקי את עצמו כשומר המשטר החילוני במדינה. הצבא התערב בהפיכות או בשינויי שלטון ב-1960, 1971, 1980 וב-1997. מינויו של עבדאללה גול (הנשיא שקדם לארדואן) היה כרוך בעימות עם מנהיגות הצבא שכן קיים מתח אינהרנטי בין מפלגת הצדק והפיתוח האיסלמיסטית (AKP) לבין הצבא. החלשת מעורבותו של הצבא בשלטון נתפסה אצל חוגים פרוגרסיביים בטורקיה כמהלך דמוקרטי, ומפלגת ארדואן ניצלה ניגוד זה להפרדת הצבא מהמדינה ולהחלשת השפעתו.

בליל יום שישי (15.7) התחולל בטורקיה ניסיון הפיכה צבאית נגד שלטון מפלגת הצדק והפיתוח. המלון שבו שהה הנשיא ארדואן במרמריס הופצץ. גם ארמון הנשיאות והפרלמנט באנקרה הופצצו. הרמטכ"ל (בעל בריתו של ארדואן) נלקח כבן ערוכה ויחידות צבאיות, טנקים, מסוקים ומטוסים השתלטו על נקודות אסטרטגיות באנקרה, באיסטנבול ובאיזמיר. הקצינים המורדים תפסו את הטלוויזיה הממלכתית ושידרו בשם "המועצה לשלום בבית". הם הודיעו על תפיסת השלטון ועל הטלת עוצר ברחבי המדינה, אך לא הבהירו את זהותם האידיאולוגית.

ארדואן מצידו קרא לציבור בשידור אינטרנטי בפייסבוק להתנגד להפיכה ולצאת לרחובות. תוך שעות נוטרלו הכוחות הצבאיים שהיו ברובם מהז'נדרמריה ומחיל האוויר. כל המפלגות העיקריות בפרלמנט יצאו נגד ההפיכה והתייצבו לצד התהליך הדמוקרטי – זאת למרות הסתייגותן מארדואן ומהאופי הדכאני של משטרו. עד כה נודע על 265 הרוגים, אלפי פצועים ולמעלה מ-6,000 עצורים, שביניהם כ-60 הם קצינים בכירים.

ארדואן האשים בניסיון ההפיכה את תנועת "חיד'מאת" (שירות) האיסלמיסטית-מדרניסטית שבראשה עומד איש הדת והיזם פתוחאללה גולן היושב בפנסילבניה בארה"ב.

תגובת הקומוניסטים הטורקים

"איננו יודעים את הפרטים של מה שקרה במהלך ניסיון ההפיכה... אבל אנחנו יודעים היטב שתכניות שנתמכו בידי כוחות זרים שאינם שואבים את כוחם ממעמד העובדים אינן יכולות להביס את חשכת מפלגת הצדק והפיתוח ולפתור את בעיות טורקיה.

"מאורעות היום מזכירים לנו שוב את המציאות: או שהעם הטורקי יתארגן ויתפטר ממפלגת הצדק והפיתוח או שהמדיניות הראקציונית של המפלגה תחריף, הדיכוי יגבר, ותופעות של הרג המוני, שוד וגניבה ימשכו. הכוח היחיד שיכול לסלק את מפלגת הצדק והפיתוח הוא כוח העם – אין לו אלטרנטיבה.

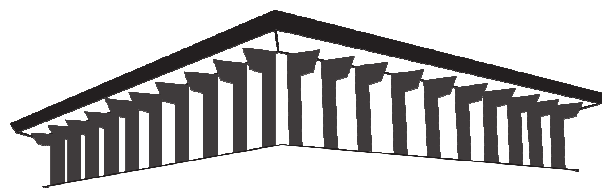
"מפלגת הצדק והפיתוח אחראית לכל מה שקרה הלילה. כל הגורמים והתנאים שהובילו למצב הנוכחי הם תוצר של שלטונה, והבוסים הפנימיים והחיצוניים התומכים בה. העובדה שמפלגת הצדק והפיתוח היא האחראית העיקרית, אין פירושה שניסיון ההפיכה תוזמר בידי ארדואן בעצמו למען השגת מטרותיו – הכנת הדרך למשטר נשיאותי או סילוק המכשולים לאישור חוקה חדשה.

המתחים והתחרות בין קבוצות שונות בתוך המדינה ובתוך הצבא הפכו קונפליקט מזוין. למרות שהמתח בין הכוחות הללו אמיתי – יהיה זה שקרי לטעון, שמי מהם מייצג את האינטרסים של העם. חיפוש התשובה למפלגה השלטת בהפיכה צבאית הוא שגוי בדיוק כמו תמיכה, מסיבה כלשהי, במפלגת הצדק והפיתוח במסווה של נקיטת עמדה נגד הפיכות צבאיות. הדבר האחרון שצריך לעשות בשם החירות וזכויות האדם בטורקיה זה להעניק תמיכה למפלגת הצדק והפיתוח שהוכיחה שוב ושוב שהיא אויב האנושות".

17.7.2016

ח"כ חנין ציין, שבארצות הקפיטליסטיות המפותחות הדיור הציבורי והחברתי הוא חלק משמעותי משוק הדיור ומשפיע עליו השפעה ממשית. בהולנד מתגוררים 32% מהאנשים בדיור ציבורי וחברתי, באוסטריה – 23% ובבריטניה – 17%. בישראל, לעומת זאת, מדובר ב-2% מהדירות, "ומספרן ממשיך להצטמצם במהירות. שיעורי העוני בישראל הם גבוהים יותר ולכן גם הצורך בדיור ציבורי גדול יותר".

ח"כ חנין הדגיש, כי "לכבוד יום הדיור העניקה הממשלה לציבור בישראל מתנה: היא התנגדה להצעת החוק שהגשתי, הקובעת שקורת גג היא זכות יסוד. אין להתפלא שזו הגישה של הממשלה. כדי לחולל שינוי אמיתי, אנחנו חייבות וחייבים להמשיך במאבק, לא להרפות, לא לוותר, ולא לתת למיליון האנשים בישראל, שהם חסרי קורת גג מובטחת – להמשיך ולהיות שקופים".

מחוקקים כדי לעצום את העיניים

מליאת הכנסת אישרה (12.7) את "חוק העמותות" האנטי-דמוקרטי בקריאה שנייה ושלישית. החוק עבר ברוב של 57 ח"כים מול 48 מתנגדים. החוק יחול על 27 עמותות, אשר 25 מתוכן פועלות למען זכויות אדם, למען זכויות חברתיות ונגד הכיבוש. ראש הממשלה בנימין נתניהו ניסה בעמוד הפייסבוק שלו להדוף את הביקורת על החוק: "בניגוד לטענות משמאל, אישור החוק יביא להגברת השקיפות, יתרום ליצירת שיח שמשקף נכוחה את דעת הקהל בישראל יחזק את הדמוקרטיה".

יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש), הפנה במהלך הדיון הארוך אצבע מאשימה לקואליציה ואמר, כי חבריה מתנהגים כמו "עכברים מפוחדים". מחוקקים עוד ועוד חוקים להגן על הזכויות של הרוב ולהשתיק את המיעוט. עסוקים מבוקר עד ערב ברדיפה מתמדת ואובססיבית נגד כל מי שלא מסכים אתכם. לא מסוגלים להתמודד עם שום אמירה ביקורתית. רשימת העמותות, אותן ביקשתם לסמן באות קין, היא רשימה של כבוד. אלה עמותות וארגונים אמיצים שנראה שרק הולכים ומתעצמים מול קמפיין הדה-לגיטימציה שלכם. שני סוגים של ארגונים בחרתם לרדוף: אלה שעובדים למען השוויון ואלה הנאבקים נגד הכיבוש. בכך סימנתם בצורה ברורה מי הם אויביכם – השלום והשוויון".

עודה הוסיף: "אתם בונים חומות ומחוקקים חוקים שיקלו עליכם לעצום את העיניים. אבל כמו בכל מאבק לאורכו ולרוחבו של העולם שמנהל מיעוט ילידי שנאבק לצדק ולשוויון, אתם יודעים שיום אחד העיניים שנפקחו כבר בכל העולם ייפקחו גם כאן. מחול הטירוף שלכם הולך ומקצין מיום ליום. אך ישנו כבר הניצוץ של היום של אחרי. היום של אחרי הכיבוש. היום בו נחיה בחברה דמוקרטית ושוויונית, היום בו נזכה לחיות בשלום".

מליון בני אדם ללא סיכוי לדירה

"מליון בני אדם ללא סיכוי להגיע לדירה בישראל, בשכירות או בבעלות, בשוק הדיור המטורף שנוצר כאן. זה מספר בלתי נתפס" – אמר ח"כ דב חנין (חד"ש), הרשימה המשותפת) ביום הדיור שנערך בכנסת (12.7). "זה המספר בו נקב שר השיכון עצמו. חמש שנים עברו מאז מחאת הדיור, והמצב רק החריף. ככל שהעוני מתרחב ומעמיק, כך גובר גם הצורך בדיור ציבורי. לאורך שנים, ממשלות נתניהו לא בנו ולא קנו דירות ציבוריות"

מק"י וחד"ש: ביקור המחזק את סרבני השלום

המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון (חד"ש) רואות כצעד תמוה את ביקורו של שר החוץ המצרי בישראל לאחרונה, במיוחד בצל התבצרותה של ממשלת ישראל בסרבנות הלום גלויה ומאמציה לחסל את פתרון שתי המדינות ואת זכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלסטיני.

קווי היסוד של הממשלה, ההצהרות החוזרות ונשנות של נתניהו ושריו ושל יו"ר "האופוזיציה" הרצוג, ובעיקר צעדיהם של הממשלה, של צבא הכיבוש ושל המתנחלים – כולם מעידים כי פניה של ישראל אינם לסיום הכיבוש ולהקמת מדינה פלסטינית בצידה.

מק"י וחד"ש מזהירות כי ממשלת ישראל, הדוחה את כל היוזמות המדיניות, לרבות היוזמה הערבית, מנצלת את יחסיה עם מדינות ערביות ואת הברית הגלויה עם תורכיה ומשטרי המפרץ, כדי לממש תכנית זו נגד העם הפלסטיני אט אט, ללא כל מחיר מדיני או כלכלי, ורומסת את דרישות הפתרון הצודק. הניסיון לשווק את הברית הזאת כמעטה של "יוזמה מדינית" הוא זריית חול בעיניים, כי מהותה העיקרית של ברית זו היא דחיקת העניין הפלסטיני לשוליים לטובת כינון צירים אזוריים.

הזהרנו רבות מברית מפוקפקת זו בהקשר של התכנית להפלת סוריה והכוחות העומדים מאחוריה. זו ברית בחותרת תחת סיכויי השלום הצודק והיציבות האמיתית באזור, ותחת הזכויות הלאומיות וההיסטוריות של העם הערבי הפלסטיני, ובראשן מימוש זכותו להגדרה עצמית על חלק ממולדתו ההיסטורית. הזהרנו גם כי אחד מיעדי התכנית נגד סוריה הוא חיסול העניין הפלסטיני והחלשת הכוחות המצדדים בזכויות העם הפלסטיני באזור.

מק"י וחד"ש קוראות לכוחות השלום היהודים והערבים בישראל להיאבק להפלת ממשלת הכיבוש וההתנחלויות ולמען התקדמות לפתרון מדיני על בסיס החלטות האו"ם. מק"י וחד"ש קוראות לכל כוחות השלום באזור ובעולם להסלים את מאבקם ולהגביר את צעדיהם להתנגדות, לבידוד ולהענשת מדיניות הסרבנות הישראלית, הרת האסונות לשני העמים, הישראלי והפלסטיני, ולכל עמי האזור.

האמת הבקיעה דרך

הערות בעקבות דו"ח ביטון בנושא המזרחים בחינוך

מאת תמר גוז'נסקי

קומוניסטים עיראקים (צילום: מוסאביק)

את דו"ח הוועדה להעצמת יהדות המזרח במערכת החינוך, שבראשה עמד המשורר ארו ביטון, צריך לקרוא. קראתי, התעצבנתי על הניסיון להבליע גם את ההיסטוריה והתרבות של הקהילות היהודיות המזרחיות (הלא אשכנזיות) בתפיסת העולם הציונית בדבר "יחד שבטי ישראל" ולנצלן לדתיות המתפשטת במערכת החינוך הכללית, אך שמתי לב גם לחדירתו, במקומות מסוימים, של שיח היסטורי חלופי.

תפיסת המיעוט

בתקציר ההמלצות נכתב, בין היתר: "כשם שהות"ת [הוועדה לתכנון ותקצוב של המועצה להשכלה גבוהה] השכילה להעמיד במרכז את נושא הערבים, הנשים והחרדים, הרי שיש להתייחס גם למזרחים כמיעוט מודר" (ע' 12).

המזרחים, כלומר היהודים שמוצאם באסיה ובאפריקה ובבלקן, אינם מיעוט בקרב היהודים, כשם שהנשים אינן מיעוט בקרב האוכלוסייה בישראל. אך ההיבט המהותי של המודרות אכן משותף לכל הקבוצות שנמנו, גם אם ביטויי המודרות שונים ולחומרתה דרגות שונות.

מודרות אין משמעה הוצאת הקבוצה המודרת מהחברה ומהכלכלה, אלא שילובה באופן הן אותה מראש לנחיתות. ההסללה החברתית-תרבותית והחינוכית של המזרחים לעמדות נחותות בשוק העבודה, בהזדמנויות החינוכיות, במקומות המגורים, באפשרות לרכוש דירה ועוד, היא ביטוי רב שנים של מדיניות מפלה בידועין מצד השלטון בישראל.

השורשים הערביים

הדו"ח מורכב משורה של דוחות של ועדות משנה, שהחשוב ביניהם, לדעתי, הוא זה של ועדת המשנה להיסטוריה בראשות פרופ' אהרון ממן.

מעבר לדרישה להרחיב את גבולות הסיפור של תכנית הלימודים, כך שתכלול גם את ההיסטוריה של המזרחים, העזה הוועדה הזאת להציג עמדות ודרישות החורגות באופן מהותי מהתפיסות הציוניות של הממסד השליט.

לדרישה שמציגה הוועדה - "להימנע מקביעות שיפוטיות, לשים לב שהנחות היסוד אינן נובעות מסטריאוטיפים", נלווית המחשה: "כמו כן הצגת הערבים והמוסלמים ואזכור קבוצות לא רבניות, קראים ושומרונים, חייבים להיות מתוך כבוד וללא שיפוטיות" (ע' 33). בהמשך חוזרת ההמלצה ומבהירה את הנקודה: "הערבים והאסלאם יוצגו [בלימודי ההיסטוריה] לא רק ביחס ליהודים (לרוב כמשעבדים או כנותני יחס טוב) אלא גם כשלעצמם" (ע' 37).

בהצגה דרישות אלה, ועדת המשנה פרצה את גבולות הסיפור החינוכי השולט בשתי נקודות מהותיות: האחת, הדגשת ההיסטוריה של המזרחים ברובם כחלק מההיסטוריה הערבית-מוסלמית, ומכאן הצורך ללמוד את הערבים והאסלאם "כשלעצמם", וחשוב להוסיף - את השפה הערבית; והשנייה, דחיית השליטה הכמעט בלעדית של ההיסטוריה האירופו-צנטרית בתכנית הלימודים במערכת החינוך.

מגוון הדעות, ההגירה והמחאה

לתשומת לב מיוחדת ראוי נספח ו' לפרק בדבר לימודי ההיסטוריה, שכותרתו: "איך לספר את תולדות יהודי ארצות האסלאם בעת החדשה?" (שם המחבר אינו נזכר).

הנספח מתעמת חזיתית עם ההתיימרות של הציונות להיות הפתרון האחד לכל יהודי בעולם: "בראשיתה היא לא נועדה לתת להם [ליהודי ארצות המזרח] פתרון, גם לא נראה היה שהם זקוקים לפתרון... והיא ממלאת תפקיד אמביוולנטי בעיצוב גורלם - לא רק הצלה ומקום מקלט, כמו ביחס ליהודי אירופה, אלא גורם שגם מערער את מעמדם וגם מציע להם מקלט" (ע' 48).

בערערו על המושג הציוני "עליה". מציע הנספח לשקול את השימוש במושג הגירה בצד המושג עליה; ובהמשך - להמיר את המושג "עליה המונית" במושג "העקירה ההמונית של היהודים מארצות האסלאם" (ע' 51).

הנספח מונה שלוש דרכי התמודדות של יהודים בקהילות המזרח עם התערערות מעמדם - שתדלנות, פנייה לציונות ופנייה למפלגה הקומוניסטית (ע' 50). הצגת דברים זו היא ערעור יסודי של האידיאולוגיה הציונית, אשר כידוע פוסלת כל העמדה של חלופות, ובוודאי את זו הקומוניסטית.

הקליטה הלא-שוויונית ששיגרה את היהודים מהארצות הערביות למעברות, לשכונות עוני וליישובי פריפריה, מציין הנספח, הניבה תסיסה, שעם מארגניה הוא מונה את הנוער הקומוניסטי מעיראק (ע' 51).

בנט וההמלצות

אפשר לסמוך על שר החינוך נפתלי בנט מהבית היהודי, שהוא ישליך לפח את כל ההמלצות המערערות את הקונסנזוס הציוני ויאמץ את ההמלצות של ועדת המשנה להעשרה, שהייתה מורכבת מפקידיו. עם וכלי ההמלצות, ימשיך בנט בהעמקת האופי הלאומני, הדתי והטקסי של הזהות היהודית הישראלית, ולא אכפת לו להכליל בה גם רבנים וטקסים של קהילות יהודיות במזרח.

קריאה ביקורתית של דו"ח ועדת ביטון מחזקת את המערכה לשוויון המודרים, לדמוקרטיה ולחלופה שמאלית.

מעמד העובדים מהמדיניות הניאו-ליברלית". אך מדובר בהיבט חלקי בלבד של המצב, והתמקדות בו ובו בלבד - מעוותת את התמונה כולה. מעניין להתעמק בנתוני הסקר המקיף שערכה חברת הסקרים של לורד אשקרופט, אשר דגם 12,000 איש.

מהסקר, שכלל פילוח של התוצאות לפי תעסוקה, עולה כי עובדים הנמנים עם הקטגוריה AB (הכוללת מורים, אחיות, רופאים, וכו' - כולן קבוצות עובדים שהיו מעורבות לאחרונה בעיצומים ובמאבקים) הצביעו ברובם (57%) בעד הישארות באיחוד האירופי. הנמנים עם הקטגוריה C2 (הכוללת עובדי כפיים מיומנים) נחלקו, ומחצית הצביעה בעד הישארות.

גם פילוח התוצאות לפי מוצא או השתייכות אתנית ולאומית מצייר תמונה מעניינת. בעוד שמצביעים לבנים תמכו ברובם בעזיבת האיחוד האירופי (53%), הרי ש-67% מהמצביעים המזדהים כאסיאתים תמכו בהישארות, וכך גם 73% מהמצביעים השחורים. מבין המצביעים שהזדהו כמוסלמים, 70% תמכו בהישארות באיחוד האירופי. מבחינת קבוצות מצביעים אלה, התחושה הייתה שעזיבת בריטניה את האיחוד האירופי פירושה יותר לאומנות, יותר גזענות, ויותר שנאת זרים. ואכן, העיתון "אינדיפנדנט" הבריטי דיווח (27.6) כי לפי נתוני המשרה, חל גידול של 57% בדיווחים על פשעי שנאה בימים שאחרי המשאל.

כאשר נוסף לנתונים אלה את העובדה, שרוב מוחץ בקרב הצעירים (75%) תמך בהישארות, כמו גם רוב מקרב הבוחרים בסקוטלנד, בצפון אירלנד, ובערים 'פועליות' דוגמת ליברפול, מנצ'סטר, לידס ובריסטול, התמונה הופכת מובהקת עוד יותר. על אלה בשמאל אשר חוגגים את תוצאות המשאל כהישג של מעמד העובדים רובץ נטל הוכחה כבד מאוד: כיצד ייתכן הישג לשמאל בלי העובדים, בלי הצעירים, בלי המהגרים ובלי המיעוטים הלאומיים?

אורי וולטמן

דו"ח צ'ילקוט נותן אסמכתא רשמית למה שהיה ידוע - וטוב שכך

דוח החקירה בדבר מעורבות בריטניה במלחמה בעיראק, או בשמו המוכר "דוח צ'ילקוט", על שם יושב ראש ועדת החקירה ג'ון צ'ילקוט, פורסם ב-6 ביולי השנה לאחר שש שנות חקירה. יותר מ-6,000 עמודי הדוח פורסמו במועד נוח למעמד השליט באנגליה, בו רוב תשומת הלב ניתנת לברקסיט ולהשלכותיו, כולל לחילופי הממשלה בבריטניה. אך עיקרי החקירה, גם אם אינם מפתיעים, נותנים אסמכתא רשמית לטענות מרכזיות של השמאל הבריטי והעולמי נגד מלחמת עיראק. צ'ילקוט מציג את רה"מ דאז, טוני בלייר, כאחראי ישיר להונאה בקנה מידה גדול של דעת הקהל הבריטית והעולמית. לפי הדו"ח, המלחמה בעיראק לא הייתה מוצא אחרון. צעדים דיפלומטיים ליצירת יציבות באזור ולמניעת הפצת נשק להשמדה המונית (שבדיעבד כמובן לא נמצא) - לא מוצו. כלומר - המלחמה בעיראק הייתה מלחמת ברירה. כמו כן נאמר כי סדאם חוסיין ומשטרו לא היו איום לאינטרסים בריטיים ישירים. תגובתו של בלייר הייתה, כי הוא "מאמין שעשינו את ההחלטה הנכונה, וכי העולם טוב יותר ובטוח יותר". מעניין, כי בלייר בוחר במילים אלה שבוע בלבד אחרי שפיגוע ענק הרג כמעט 300 איש בעיראק הפצועה והמדממת מאז הפלישה הבריטית-אמריקאית לפני 13 שנה.

מנהיג הלייבור ג'רמי קורבין: נקט עמדה שקולה נגד היציאה מהאיחוד האירופי, אך בעד רפורמה של אותו איחוד

לא להזדרז לחגוג את הברקסיט

תוצאות משאל העם בבריטניה שיקפו מציאות סתירתית ומורכבת, שכל ניסיון להציע ניתוח פשטני וחד-ממדי שלה - בהכרח חוטא לאמת. עבורנו בשמאל, המשאל הציב אתגר: מן הצד האחד, עמדת ההישארות באיחוד האירופי נתמכה בידי כל הממסד הפוליטי הבריטי; מן הצד האחר, את עמדת הפרישה מהאיחוד הוביל הימין הקיצוני. הברירה שבין עמידה באותה משבצת עם הממסד, לבין עמידה באותה משבצת עם השוליים הסהרוריים של הימין, אינה ברירה פשוטה. ג'רמי קורבין, מנהיגה השמאלי של מפלגת הלייבור, בחר לקרוא להישארות באיחוד, והסתכן בכך שהמאוס של חלקים בציבור הבריטי מהמצב הקיים יקרין גם עליו. הקבוצות השמאלניות (אנרכיסטים, טרוצקיסטים, מאואיסטים, הודו'איסטים, וכו') ניסו להעלות קמפיין למען "יציאה שמאלה מהאיחוד האירופי". למרבה הצער, הצטרפו אליהם גם ארגונים ותיקים הנמנים עם השמאל העיקבי בבריטניה כגון המפלגה הקומוניסטית. עם פרסום תוצאות המשאל, נרשמה שמחה לא רק בקרב הימין הקיצוני הבריטי, אלא גם בקרב אותן קבוצות שמאלניות שהעריכו, כי התוצאות משקפות "מאוס של

של המאה שעברה. הצגתי "תפריט טעימות" של החומר הרב.

ניסיתי לעניין מוסדות בישראל, כגון אוניברסיטאות וארכיונים ואת הספרייה הלאומית בשימור החומר ובהנגשתו, אבל לצערי, איש אינו מוכן להרים את הכפפה. רק קרן רוזה לוקסמבורג החלה לפעול על מנת שנגיע ליעד של הקמת אתר אינטרנט, בשפות שונות, ובו החומרים התיעודיים המורכבים מראיונות ארוכים עם פעילים ותיקים, שרובם כבר הלכו לעולמם במשך השנים.

במפגש סיפרת על פרויקט המרכזי שלך כעת: סרט על פועלו של דוד אוסטובסקי, שנפטר לפני כעשור, למה

דווקא הוא?

הוא לא היה איש מרכזי בבריגדות, היו בעלי דרגות גבוהות ממנו שבאו מהארץ כדי להילחם בפאשיזם בספרד. אבל חייו היו מרתקים ואספתי עשרות שעות ראיונות עמו. הוא נמנה עם אחרוני המתנדבים שנותרו בחיים. לצערי, כעת איש מהם לא חי. אוסטובסקי היה הרל"ש של אנדרה מארטי, מנהיג המפלגה הקומוניסטית הצרפתית שהיה נציג האינטרנציונאל הקומוניסטי בספרד, ונותר עמו עד לרגע האחרון, אף אחרי שהבריגדות יצאו את ספרד. בהמשך גלה לצרפת ועם פלישת הנאצים לצרפת, הצליח להימלט ממחנה ההסגר ולהצטרף לכוחות ההתנגדות והיה פעיל ב"רזיסטנס" עד לשחרור צרפת מעול הכיבוש הנאצי ב-1944. לאחר שחרור צרפת, הוא שב לפלשתינה ונטש את הפעילות הפוליטית. אך תמיד ראה את עצמו כאיש שמאל.

המלחמה בספרד עוררה את מצפונך?

לאו דווקא. הוא נולד באוקראינה ב-1914. משפחתו נטשה את ביתה ב-1922 ועברה לווארשה בעקבות המהפכה הבולשביקית. שם היה פעיל ב"השומר הצעיר" ואף נכלא ב-1927 במהלך ההפגנות ההמוניות שנערכו בפולין, ובכל העולם, בדרישה למנוע את הוצאתם להורג של שני פעילים אנרכיסטים בארה"ב: ניקולה סאקו וברתולומיאו ונצטי. "נכנסתי לכלא כחניך ב"שומר הצעיר" ויצאתי ממנו כפעיל הנוער הקומוניסטי הפולני" סיפר לי. עם הגעתו לארץ ב-1930, יחד עם משפחתו, הצטרף לנוער הקומוניסטי ובמשך השנים יצא ונכנס מבתי הכלא השונים של המנדט הבריטי.

א"ד

ממסד מפא"י והמתנדבים בספרד

לקראת 80 שנה למלחמת ספרד, פורסמה בעולם שורה ארוכה של ספרים ומחקרים על אודותיה. אוניברסיטת סרגוסה פרסמה ספר בעריכת רענן רייך וג'ואן מריה תומאס תחת הכותרת "מבט בינלאומי על מלחמת האזרחים", הכולל שורה של מאמרים שנכתבו לקראת כנס בנושא שנערך אשתקד באוניברסיטת תל-אביב. אחד המאמרים בספר, שכתב ד"ר אפרים דויד, עוסק במתנדבים שיצאו את הארץ כדי להיאבק בפאשיזם, רובם קומוניסטים. רשימתו של דויד עוסק ביחסו של ממסד מפא"י אל המתנדבים במהלך המלחמה בספרד ועד למהפך הפוליטי ב-1977. בייחוד על ניסיונות מפא"י להיאבק במתנדבים במהלך מאבקם בספרד, ולאמצע דווקא בשנות ה-60, על רקע הפילוג במק"י שאירע ב-1965. על פי מחקר, הממסד של תנועת העבודה ניסה לנכס לעצמו את זיכרון הלוחמים בבריגדות על מנת להפוך את מאבקם ל"מערכה יהודית" ואף להעמיק את הפילוג במק"י.

מתנדבי הבריגדות הבינלאומיות מבריתניה צילום: ארכיון המפלגה הקומוניסטית הספרדית

80 שנה למלחמת האזרחים בספרד

דיוקנו של לוחם הבריגדות שיצא מפלשתינה-א"י

ב-1997 התחיל במאי הסרטים ערן טורבינר ("מדריד לפני חניתה", "מצפן", "בונדאס") לתעד בווידיאו שיחות עם פעילים ותיקים מן השמאל הרדיקלי הישראלי. בין השאר ראיין פעילים קומוניסטים, מתנדבים בבריגדות הבינלאומיות בספרד וחברים בתנועת הבונד. חלק קטן מן הראיונות הופיע בסרטים שיצר, שודר בטלוויזיה בארץ ובעולם והוקרן בפסטיבלים, אך מרבית הראיונות טרם הוצגה בפני פעילים, חוקרים והציבור הרחב.

בשנה האחרונה בתמיכת קרן רוזה לורקסמבורג נדגמו, נערכו ותורגמו כמה מן הראיונות לקראת העלאתם לרשת, והוצגו ביום חמישי האחרון (14.7) במשרדי הקרן בתל-אביב. הדגש בהקרנה היה במתנדבי הבריגדות הבינלאומיות שיצאו מהארץ להילחם בפאשיזם בספרד בשנים 1939-1936.

טורבינר שוחח עם "זו הדרך" בעקבות ההקרנה ולקראת הפרוייקט הקרוב: סרט תיעודי באורך מלא על אחד מפעילי המפלגה הקומוניסטית בפלשתינה-א"י שב-1937 גורש ישירות מבית הכלא של האימפריאליזם הבריטי בבית לחם והתנדב לבריגדות הבינלאומיות.

מה שהוצג בשבוע שעבר זה חלק קטן ממה שאספת בשנים האחרונות...

ואף חלק קטן מאוד. מדובר ביותר מ-200 שיחות עם פעילות ופעילים בשמאל הישראלי הרדיקאלי, שלקחו חלק פעיל בחיים הפוליטיים בארץ מאז שנות ה-20

משוחררת סוף סוף

"הילדים רוצים קומוניזם" -

תערוכה שנייה

ביום ה', 28.7, בשעה 20:00, ייערך במוזיאון בת ים (סטרומה 6) אירוע הפתיחה של הסבב השני בפרויקט השנתי "הילדים רוצים קומוניזם", המוקדש לציון 99 שנה למהפכת אוקטובר. הסבב השני כולל, נוסף לעבודות של אמנים ישראלים ומחו"ל, גם תערוכת צילומים המבוססת על ארכיון מק"י ואוספים פרטיים. במרכז תערוכת הצילומים - שיתוף הפעולה היהודי-ערבי בפלשתינה, ובמיוחד במשלחת למחנה העבודה הבינלאומי שנערך ביוגוסלביה בקיץ 1946.

צה"ל החליט בשבוע שעבר (14.7) לשחרר את סרבנית הכיבוש תאיר קמינר (בתמונה) משירות צבאי בגין "אי-התאמה ובשל התנהגות רעה וחמורה". בעקבות שחרורה של קמינר פרסמו מק"י וחד"ש הודעה:

"חד"ש ומק"י מברכות את סרבנית המצפון תאיר קמינר על שחרורה מהכלא הצבאי אחרי 150 יום. מק"י וחד"ש רואות בסירובה של קמינר להשתתף בצבא הכיבוש אות לכך שגם בתקופה בה ממשלת ההתחלואות מקצינה את מתקפתה הפאשיסטית על הדמוקרטיה, ומעמיקה את הנישול והדיכוי בגדה המערבית ובעזה, ישנו ציבור דמוקרטי המתנגד לשליטה הנפשעת על העם הפלסטיני מזה 49 שנה.

הצבא שחרר את קמינר תוך נזיפה על 'התנהגות רעה וחמורה', אך סרובה של תאיר הוא דוגמה ומופת להתנהגות פוליטית ואזרחית אמיצה ומוסרית.

קמינר הראתה את נכונותה להוסיף ולהיכלא פעם אחר פעם, תחת לחצים מהמערכת החזקה במדינה, כי הגיוס לצבא אינו 'פרה קדושה', והציגה בפני צעירים בכל הארץ שיש דרך אחרת - דרך של שלום ושוויון. קמינר שירתה בכליאתה את המאבק החשוב של שני העמים להשתחרר מהכיבוש ולהקמתה של מדינה פלסטינית לצד מדינת ישראל.

מק"י וחד"ש קוראות לשחרורם של הסרבנית עמרי ברנס וכל שאר הסרבנים העומדים בגבורה נגד הכיבוש והממשלה הגזענית המרחיקה את הסיכוי לפתרון".

שיירת מים לקראוואת בני חסן

ביום שישי הקרוב, 22 ביולי, תצא שיירת מים לכפר קראוואת בני חסן בנפת סלפיט. קואליציית המים, בה חברות חד"ש ומק"י, קוראת להשתתף באירוע הזדהות עם תושבי הכפר והעם הפלסטיני שתחת כיבוש. האירוע יחל בשעה 13:30 לאחר תפילת יום השישי תחת הקריאה: "פתחו את הברזים- תנו למים לזרום! השיבו לעם הפלסטיני את המים הגזולים! החזירו להם את מקור החיים!".

לפרטים נוספים על השיירה 050-5733276

תרומו לפרס אלטרנטיבי ל'שונרים שתיקה'

תוך מספר ימים, אספו מרצים באוניברסיטת בן גוריון יותר מ-30 אלף שקל להענקת 'פרס אלטרנטיבי' לארגון שוברים שתיקה. זאת, לאחר שנשיאת אוניברסיטת בן-גוריון, פרופ' רבקה כרמי, החליטה לבטל את פרס ברלסון, שהוענק השנה על ידי המחלקה למזרח תיכון לארגון זה, בטענה ש"מדובר בארגון שאינו בקונסנזוס לאומי". לדברי המרצים "בקביעת מושג 'הקונסנזוס הלאומי' כקריטריון לשיפוט במסגרת אוניברסיטאית ישנה סכנה ממשית להגבלת חשיבה ביקורתית וחופשית. מקרה זה ממחיש שרודנות הקונסנזוס מאיימת לחתור תחת האקדמיה הישראלית והדמוקרטיה".

מק"י - סניף תל אביב

הרצאה רביעית בקורס מושגי יסוד במרקסיזם
"בלי תיאוריה - אין מאבק"

ח"כ לשעבר עסאם מח'ול

ירצה על הנושא: אינטרנציונליזם

ביום ג', 26.7, בשעה 20:00,

באולם הגדה השמאלית, אחד העם 70, תל אביב

מועדון הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א

הסדרה "סרט אדום" מזמינה להקרנת הסרט

"מכבסה יפהפיה שלי"

אחרי ההקרנה תתקיים שיחה עם ד"ר רועי וגנר על להט"ב ומעמד באנגליה בתקופת מרגרט תאצ'ר

יום ה', 28.7, בשעה 19:00